

Toespraak prof. mr. G.E. van Maanen, vz. Jury VBR Publicatieprijs 2012, ter gelegenheid van de uitreiking van de prijs aan prof. mr. A.C. van Schaick, voor het winnende artikel “Blijvende onmogelijkheid”, NTBR 2012, 40, p. 287.

Meneer de Voorzitter!

Ik nodig U allen uit om mee te gaan naar Groningen en mee terug te gaan in de tijd. Om precies te zijn 40 jaar terug: 12 april 1973, rond middernacht. Wij treffen daar aan een jeugdige Van Maanen met lange haren en lijdend aan Weltschmerz.

Wat deed ik daar? Ik weet het niet. Een verlangen naar het onbekende, zoekend naar lotgenoten. Zo zwierf ik nachten langs duistere straten en langs etablissementen met namen als ‘Het Land van Belofte’ en de ‘Benzinebar’. Deze Benzinebar was een duister illegaal café voornamelijk bezocht door Hells Angels-achtige types, maar ook studenten en dichters. Wij waren de *paumés du petit matin* zoals Brel ze noemde; de nuttelozen van de nacht. *Les paumés du petit matin*:

*Ils se racontent à minuit
Les poèmes qu’ils n’ont pas lus
Les romans qu’ils n’ont pas écrits
Les amours qu’ils n’ont pas vécues
Les vérités qui n’servent à rien
Les paumés du petit matin*

Meneer de Voorzitter, het was gedurende deze nachtelijke omzwervingen dat ik de toen nog volstrekt onbekende dichter Jean-Pierre Rawie ontmoette. Rawie was geboren in een verkeerd lichaam; hij was geboren in het midden van de twintigste eeuw in het gruwelijkste aller oorden: Stadskanaal. Maar hij voelde zich een Byron, een Baudelaire. Net als mijn Maastrichtse collega René de Groot – ook afkomstig uit dat vreselijke oord - ging hij zich tooien met een zwierige cape en een fraaie hoed. Hoon van het gewone volk was zijn deel.

Later begreep ik dat hij echt een groot dichter was en dat het allemaal meer was dan een pose. Toen troffen wij elkaar ook wel in meer respectabele gelegenheden, zoals de onvolprezen Woldhoorn, waar ook grote rechtsgeleerden deel namen aan onze conversatie. De oude Scheltema en de jonge Jan Lokin. En dan weer bijna vier decennia later schrijft Jean-Pierre Rawie een gedicht voor Jan Lokin ter gelegenheid van zijn emeritaat. Het is getiteld ‘Afscheid’.

*Ik zie hem aan zijn werktafel: hij leest
Wat in de eeuwen vóór hem is geschreven;
Een ouderwets geleerde, die zijn leven gesteld heeft in het dienen van de geest.*

*Voor naijver gevoelig noch bevreesd
is hij zijn hoge opdracht trouw gebleven
en is, in wat hij hun heeft doorgegeven,
een vader voor zijn leerlingen geweest.*

*Nu echter is zijn levenswerk voltooid,
de kinderen hebben het nest verlaten
en zijn in alle windstreken verstrooid.*

*Volgt nu tussen de laren en penaten
een ijdel otium cum dignitate?
Ik denk dat hij het drukker krijgt dan ooit.*

Meneer de voorzitter, dit prachtige sonnet bezingt niet slechts de kwaliteiten van de geleerde Jan Lokin, maar schetst evenzeer het portret van de prijswinnaar van vandaag! Ook een ouderwets geleerde, die zijn leven gesteld heeft in het dienen van de geest. Een erudiet en breed jurist; academicus en man van de praktijk. Burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht. Een man die zijn rechtsgeleerde tanden zet in leerstukken die hij in zijn procespraktijk tegenkomt. Een jurist die zich niet beperkt tot het provinciale Nederlandse recht, maar die Frans, Duits, Engels en zelfs Italiaans recht in zijn beschouwingen betreft. Ik citeer uit het winnende artikel, verschenen in NTBR: Verzuim of blijvende onmogelijkheid? De keuze voor het een of het ander kán ingrijpende gevolgen hebben. In dit artikel verdedig ik dat er geen goede réden is om te beslissen dat nakoming blijvend onmogelijk is als de termijn is verstreken waarbinnen de prestatie moet worden verricht.’ Vervolgens wordt deze stelling mede aan de hand van het Duitse recht helder uitgewerkt en het artikel mondt uit in de constatering dat onmogelijkheid in de eerste plaats een verweermiddel is tegen een vordering tot nakoming en niet het middel om de verzuimregeling te begrenzen. De auteur pleit er voor om de vraag naar de blijvende onmogelijkheid van de nakoming rationeel en feitelijk te blijven benaderen. Kan de prestatie nog steeds feitelijk worden verricht? Dat is de vraag die moet worden gesteld en beantwoord.

Dames en Heren, de jury bestaande uit Eric Tjong Tjin Tai, Bart van der Wiel, Teun Struycken en Carla Klaassen is unaniem tot het oordeel gekomen dat het artikel over ‘Blijvende onmogelijkheid’, verschenen in het oktobernummer van NTBR, als beste civielrechtelijke publicatie van 2012 moet worden gezien. Daarom hebben we met Bert van Schaick een terechte winnaar!